

OBSAH

Římské číslice před čísly pokusů vyznačují jednoduché úlohy, které se mohou provádět i na ZDŠ (I) a SVVŠ (II)

Předmluva	5
---------------------	---

A. OBECNÁ ČÁST

I. ÚVOD DO PRAKTIČKÉ MIKROSKOPIE A MIKROSKOPICKÉ TECHNIKY (doc. M. Kincl, CSc.)	7
Lupa	7
Mikroskop	7
Praktické použití mikroskopu	13
Příprava mikroskopických preparátů	14
Kreslení preparátů	18
II. ROSTLINNÁ BUŇKA A JEJÍ ČÁSTI (doc. M. Kincl, CSc.)	19
I-II	
1. Tvar těla jednobuněčných rostlin	19
2. Buňky z oplodí bobule rajčete	19
3. Buňky z pokožky cibule	20
4. Měření velikosti buňky	22
5. Buněčné jádro cibule	23
I-II	
6. Chloroplasty v buňkách listku mechu měříku	24
7. Leukoplasty v oddenku kosatce	24
8. Chloroplasty se mění v chromoplasty	24
9. Antokany v buněčné štavě	25
II	
10. Krystaly antokyanů v buňkách korunních listků drchničky	26
I-II	
11. Zrnka zásobního škrobu ječmene, ovsy a bramboru	26
12. Koroze škrobových zrnek	26
13. Aleuronová zrnka v buňkách děloh semena fazolu	26
14. Aleuronová vrstva v obilce pšenice	27
I-II	
15. Kapénky tuků v buňkách děloh semena slunečnice	27
16. Rafidy štavelanu vápenatého ve stonku podeňky	27
I-II	
17. Krystaly štavelanu vápenatého v suchomázdřitých šupinách cibule	28
18. Cystolity v listech fíkovníku	28
19. Neztloustlá celulózní buněčná blána	28
I-III	
20. Ztloustlá a zdřevnatělá buněčná blána	28
21. Ontogeneze buňky (nepřímé dělení buněčného jádra)	29
III. ROSTLINNÁ PLETIVA (doc. M. Kincl, CSc.)	29
I-II	
22. Parenchym viditelný pouhým okem	30
I-II	
23. Parenchym dřeně bezu černého	30
I-II	
24. Kolenchym ve stonku hluchavky	30
25. Sklerenchym skořápký ořešku	30
26. Aerenchym	32

I-II	27. Pokožka listu kosatce	32
	28. Vznik průduchů	32
	29. Pokožka jehlicovitého listu (jehlice) borovice	33
	30. Pokožka lístků květních obalů	33
I-II	31. Krycí chlupy divizny	33
I-II	32. Žahavé chlupy kopřivy	33
	33. Žlážky šupin pupenů jírovice madalu	34
	34. Ohýbací buňky v pokožce listů trav	34
	35. Vznik druhotné kůry rybizu	36
II	36. Čočinky nahrazují průduchy	36
I-II	37. Korkové pletivo z povrchu bramborové hlizy	38
	38. Pozorování borky na kmenech dřevin	38
I-II	39. Kofenové vlásky pšenice	38
I-II	40. Cévní svazky viditelné pouhým okem	39
II	41. Sítkovice lýkové části cévního svazku stonku tykve	39
	42. Cévy dřevní části cévního svazku lípy	40
I-II	43. Uzavřený bočný cévní svazek u kukuřice	40
IV. LÁTKOVÉ SLOŽENÍ ROSTLINNÉHO TĚLA (dr. J. Vávra)		41
II	44. Voda a sušina	41
	45. Popel	41
II	46. Důkaz dusičnanů	42
	47. Důkaz železa v semenech	42
II	48. Důkaz uhliku a vodíku	42
II	49. Redukující cukry	43
	50. Hydrolýza škrobu	43
II	51. Extrakce bílkovin	43
	52. Důkaz dusíku a síry v bílkovinách	44
II	53. Lepék	44
	54. Tuhy v olejnatých semenech	45
	55. Důkaz nikotinu v tabáku	45
	56. Důkaz vitamínu C	45
II	57. Měření reakce roztoku	46
V. VODA V ROSTLINNÉM TĚLE (doc. M. Kincl, CSc.)		46
II	58. Difúze molekul manganistanu ve vodě	46
	59. Difúze v želatině	48
	60. Traubeovy váčky (tzv. umělá buňka)	49
II	61. Pohyb vody podmíněný osmózou	49
II	62. Polopropustnost živé a propustnost mrtvé plazmy	50
II	63. Plazmolýza a deplazmolýza buněk	50
	64. Osmotická hodnota rostlinné buňky	51
	65. Ztráta turgoru v buňkách hypokotylu	52
	66. Pletivové napětí	52
I-II	67. Příjem vody semenem	52
I-III	68. Bubřívý tlak semen	53
I-II	69. Příjem vody stélkami lišejníků	53
I-III	70. Příjem vody u mechů	53
I-II	71. Příjem vody cévnatých rostlin kořeny	54
II	72. Kofenový vztlak	54
I-II	73. Důkaz vedení vody dřevem	56
	74. Vedení vody v mladém dřevě kmenů	56
I-II	75. Transpirace rostlin	56
I-II	76. Na které straně listů jsou průduchy	57
	77. Zjištování stavu průduchů	57
	78. Zjištování transpirační plochy listů a množství vypařené vody stromem na různě dlouhou dobu	58
II	79. Propustnost čočinek	58
II	80. Gutace rostlin	58

VI. VÝŽIVA ROSTLIN	(č. 81 dr. J. Vávra a prom. biol. V. Toběrná, ostatní doc. M. Kincl, CSc.)	58
I-II	81. Vodní kultury	58
II	82. Absorpce denního světla listovými barvivy	59
I-II	83. Kapilární analýza listových barviv	60
I-II	84. Fotosyntéza a její intenzita ve vztahu k prostředí	60
I-II	85. Důkaz asimilačního škrobu v listu	61
	86. Množství asimilátů z 1 m ² plochy listů	62
	87. Důkaz cukrů jako konečného produktu fotosyntézy některých rostlin	64
	88. Odvod asimilátů z listů	64
VII. DÝCHÁNÍ ROSTLIN	(dr. J. Vávra)	64
I-II	89. Potřeba kyslíku při dýchání	65
II	90. Uvolňování tepla při dýchání	65
II	91. Uvolňování kysličnskou uhličitěho při dýchání	65
II	92. Kvašení	66
VIII. RŮST A VÝVOJ ROSTLIN	(doc. M. Kincl, CSc.)	66
I-II	93. Růst buňky	67
I-II	94. Vrcholový růst kořene	67
I-II	95. Vrcholový růst stonku	67
I-II	96. Vmezereň růst stébla	68
	97. Růst letorostů větve ovocného stromu	68
	98. Vmezereň růst stonku	70
	99. Měření růstu růstem	70
II	100. Bazální růst listu	71
II	101. Růst pylové láčky	71
II	102. Vliv tepla na růst rostlin	72
I-II	103. Vliv světla na růst rostlin	72
I-II	104. Vliv cigaretového kouře na růst rostlin	72
II	105. Vliv vody na růst rostlin	73
	106. Určení kličivosti semen indigokarmínem	73
	107. Vliv růstových látek na růst rostlin	74
	108. Korelace mezi vrcholovým pupenem stonku, dělohami a úžlabními děložními pupeny	74
I-II	109. Regenerace a polarita kořene smetanky	75
I-II	110. Rychlení růstu větévek zvýšenou teplotou prostředí	75
II	111. Rychlení růstu větévek teplou vodní lázní	75
	112. Urychlení vývoje rostlin (jarovizace)	76
	113. Zpomalení vývoje rostlin	76
IX. HETEROTROFIE ROSTLIN	(doc. M. Kincl, CSc.)	77
II	114. Heterotrofie bičíkovců	77
X. VZÁJEMNÉ VZTAHY ROSTLIN	(doc. M. Kincl, CSc.)	77
	115. Vliv etylénu uvolňovaného zrajícími plody na klíčící rostliny hrachu	77
	116. Vliv etylénu na předčasný opad listů	77
	117. Antibiotické účinky látek vyšších rostlin (fytoncidů)	78
	118. Smrtící účinky fytoncidů	78
XI. POHYBY ROSTLIN	(č. 119-131 a 133 T. Antoš, CSc., č. 132 prom. biol. O. Richtr)	78
II	119. Kladná fototaxe krásnooček	78
II	120. Kroužení cytoplazmy v buňkách vodního moru	79
II	121. Proudění cytoplazmy v buňkách chlupů podešvky	79

I-II	122. Pozitivní geotropismus kořene a negativní geotropismus stonku	79	
I-II	123. Pozitivní fototropismus prýtu a negativní fototropismus kořene	80	
	124. Práce s fototropickou komorou	80	
	125. Hygrotropismus kořenů kukuřice	80	
	126. Chemotropismus pylových láček	81	
	127. Fotonastické pohyby úborů sedmikrásky	81	
	128. Spánkové pohyby listů fazolu	81	
	129. Termonastické pohyby květů tulipánu	82	
	130. Chemonastické pohyby listků citlivky	82	
	131. Sezmonastické pohyby listů citlivky	82	
	132. Sezmonastie tyčinek dřištálu	82	
	133. Mršťové pohyby plodů netýkavky	82	
 B. SYSTEMATICKÁ ČÄST			
 I. BAKTÉRIE (dr. B. Slavík)			84
	134. Sterilizace	84	
	135. Příprava živných půd	84	
	136. Význam sterilizace a zjištění účinnosti sterilizátoru vlastní výroby	86	
	137. Příprava agarových ploten a šíkmého agaru	88	
	138. Očkování a ziskávání čisté kultury zředovací metodou	88	
II	139. Zjištění baktérií ve vzduchu usazovací metodou	88	
	140. Oligodynamický účinek některých kovů	88	
	141. Antagonistické působení některých mikroorganismů	89	
	142. Izolace sporotvorných baktérií	89	
I-II	143. Pozorování baktérií zubního hlenu	89	
	144. Stanovení počtu mikrobů v mléce metodou přímého mikroskopického počítání	90	
I-II	145. Pozorování baktérií mléčného kysání	90	
I-II	146. Pozorování baktérií octového kvašení	90	
II	147. Sledování rychlosti rozkladu celulózy v různých půdách	90	
	148. Symbiotické hlízkové baktérie	91	
	149. Pozorování světlíkujících baktérií	91	
	150. Pozorování barvotvorných baktérií	92	
	151. Získání smíšené kultury sirných baktérií	92	
	152. Zjištění jakosti mléka Müllerovou redukční zkouškou	92	
 II. SINICE A ŘASY (dr. B. Slavík kromě kliče, který sestavil dr. K. Rosa, CSc.)			93
	153. Sběr sinic a řas	93	
	154. Kultivace řas	96	
	155. Fixace, konzervace, barvení a příprava preparátů řas	97	
	156. Konzervace makroskopických řas	98	
II	157. Pozorování sinic	98	
II	158. Pozorování zlatívek	98	
II	159. Pozorování rozsivek a příprava trvalých preparátů	100	
	160. Pozorování fosilních rozsivek	101	
	161. Zkoumání vlivu vnějšího prostředí na tvorbu rozmnožovacích orgánů u posypanky	101	
	162. Pozorování rohatky	102	
II	163. Pozorování krásnočka	102	
II	164. Pozorování kolonii váleče	102	
I-II	165. Pozorování zelených řas	103	
	166. Pozorování vřetenovky	103	
I-II	167. Pozorování šroubatky	103	
	168. Pozorování parožnatek	104	
	Klíč k určování nejběžnějších sinic a řas	104	

III.	HOUBY (<i>prom. biol. B. Hlúza</i>)	125
I-II	169. Pozorování plísň bělostné	125
	170. Pozorování plísň muši	125
II	171. Kultivace a pozorování plísň hlavíčkové	125
	172. Kultivace a pozorování pozitivního heliotropismu měchomrště	126
	173. Pozorování vřeckaté houby hlivenky ruměné	126
I-II	174. Pozorování vřeckovýtrusé terčoplodé houby brvenky modřinové	127
II	175. Pěstování kvasinek	127
	176. Pozorování námele	128
II	177. Hydrolýza tuků ve sklerociu námele	128
II	178. Vypěstování plodniček paličkovice nachové	129
II	179. Pozorování rzi hrachové na prysci	129
II	180. Pozorování rzi hrachové na hrachu	129
I-II	181. Pozorování prašné sněti ovesné; vliv moření	129
I-II	182. Vnitřní stavba plodnice rouškatých hub	130
	Určování vyšších hub podle plodnic	130
	Konzervace hub pro herbář	136
IV.	LIŠEJNÍKY (<i>prom. ped. J. Smola ve spolupráci s prof. dr. E. Hadačem</i>)	136
I-II	Sběr a zakládání lišejníků do herbáře	138
I-II	183. Vnější stavba stélky lišejníků	140
I-II	184. Vnitřní stavba stélky lišejníků	140
	185. Střední válec provazovky	141
	186. Vřecka a výtrusy plodnic lišejníků	141
	187. Vnitřní stavba plodničky	141
	188. Krystalky lišejníkových kyselin	141
	189. Barevné reakce lišejníkových kyselin	142
	Klíč k určování nejběžnějších lišejníků	143
V.	MECHOROSTY (<i>prom. ped. J. Smola ve spolupráci s prof. dr. E. Hadačem kromě klíče, který zpracoval M. Vondráček</i>)	158
II	Sběr a zakládání mechů do herbáře	159
	190. Vnější a vnitřní stavba stélky pohlavní generace (gametofytu) lupeňitě jatrovky	159
I-II	191. Vnější tvar listků listnatých jatrovek a mechů	160
I-II	192. Vnější a vnitřní stavba rostlinky rašeliniku	160
I-II	193. Pozorování zárodečníků a peleták ploníku	160
	194. Pozorování štětu a tobolky ploníku	161
	195. Schopnost mechů regulovat reakci prostředí	161
	Klíč k určování nejběžnějších druhů mechorostí	162
VI.	CÉVNATÉ ROSTLINY	178
	Určování cévnatých rostlin (<i>prof. dr. E. Hadač</i>)	178
	Zakládání herbářů cévnatých rostlin (<i>prof. dr. E. Hadač</i>)	180
	Kapradorosty (<i>H. Stříhavková</i>)	182
I-II	196. Vnější stavba sporofytu kapradin	182
I-II	197. Stavba kupky výtrusnic	182
I-II	198. Stavba výtrusnice kapradin	183
I-II	199. Ziskání výtrusů kapradin	183
II	200. Vnitřní stavba podzemního stonku kapradin	183
I-II	201. Vypěstování gametofytu kapradin	184
I-II	202. Stavba proklu kapradin	184
I-II	203. Spermatozoidy kapradin	185
I-II	204. Vnější stavba sporofytu přesliček	185
I-II	205. Výtrusy přesličky rolní	186
	206. Vnitřní stavba letní lodyhy přesličky rolní	186
II	207. Vypěstování gametofytu přesličky rolní	188

I - II	208. Rozbor výtrusného klasu plavuně vidlačky	188
	209. Rozbor výtrusného klasu vranečku	188
	Konzervace a úprava kapradorostů pro využití ve školní praxi	189
Nahosemenné (H. Stříhavková)		190
I - II	210. Vnější stavba vegetativních orgánů jehličnanů	190
II	211. Vnitřní stavba jehlice borovice lesní	190
II	212. Stavba dřeva borovice lesní	191
I - II	213. Určování dřeva jehličnanů podle mikroskopické stavby	192
I - II	214. Rozbor stavby samičí květní šištice borovice lesní	194
I - II	215. Rozbor stavby samičí květní šištice modřinu opadavého	196
I - II	216. Rozbor stavby plodní šištice (šišky) borovice lesní	196
I - II	217. Stavba semen smrku ztepilého	197
I - II	218. Klíčení semen jehličnanů	197
	Konzervace a úprava jehličnanů pro využití ve školní praxi	197
Krytosemenné		198
Semeno (H. Stříhavková)		198
I - II	219. Srovnání části vajíčka s částmi semena fazolu	198
I - II	220. Vnitřní stavba semena	199
II	221. Látkové složení živin v semenech	200
I - II	222. Komplexní rozbor semen jirovce madalu	202
I - II	223. Praktické poznávání semen tříděním	204
	224. Určování semen luštěnin	204
	Sbírka semen	205
Klíční rostlinka (H. Stříhavková)		205
I - II	225. Vnější stavba těla klíční rostlinky	206
	226. Přestavba cévních svazků v těle klíční rostlinky	210
II	227. Praktické poznávání klíčních rostlinek	210
	228. Určování klíčních rostlinek plevelu	212
	Herbářová kolekce klíčních rostlinek plevelu	218
Kořen (prom. biol. J. Klinovský)		218
I - II	229. Vnější stavba kořene jednoděložných rostlin	220
	230. Vnitřní stavba kořene kosatce	220
	231. Druhotná stavba kořene dvouděložných rostlin	221
	232. Vnější a vnitřní stavba bulvy řepy cukrovky	222
Stonek (prom. biol. J. Klinovský)		224
II	233. Vnitřní stavba stébla pšenice a kukuřice	224
II	234. Prvotní stavba stonku jetele	225
II	235. Druhotná stavba větvíčky lípy	225
	236. Jádrové a bělové dřevo	226
II	237. Dřeňové paprsky dřevin	228
	238. Oddenková hlíza brambor	229
List (prom. biol. J. Klinovský kromě klíče listnáčů č. 247, který zpracovala H. Stříhavková volně podle P. Svobody)		229
I - II	239. Vnější stavba listů (sbírka listů)	229
	240. Palisty	232
	241. Dělohy	233
	242. Podlisteny	233
	243. Nadlisteny	234
I - II	244. Vnitřní stavba listu	234
	245. Stavba výslunných a stinných listů	235
	246. Trny a ostny	235
	Pupeny	236
I - II	247. Určování listnáčů v zimě	236

Květ (<i>H. Stříhavková a prom. biol. O. Richtr</i>)	244	
I-II	Komplexní rozbor květu tulipánu	245
I-II	248. Rozbor vnější stavby květu	245
I-II	249. Stavba a funkce okvětních listků	245
I-II	250. Stavba a funkce tyčinek	246
I-II	251. Stavba a funkce pestíku	248
II	Stavba květů a květenství	248
II	252. Rozbor stavby květu čemeřice	248
I-II	253. Rozbor stavby květu jahodníku	249
I-II	254. Rozbor květu a květenství jabloně	249
I-II	255. Rozbor stavby květu hrachu setého	249
I-II	256. Rozbor květu a květenství mrkve obecné	249
I-II	257. Rozbor květu a květenství řepky olejky	250
I-II	258. Rozbor květů a květenství kopretiny bílé	252
II	259. Rozbor stavby květů jasanu ztepilého	252
I-II	260. Rozbor květu a květenství hluchavky bílé	252
I-II	261. Rozbor květu a květenství bramboru	254
I-II	262. Rozbor stavby květenství ptačince hajního	254
I-II	263. Rozbor květu a květenství prvesenky jarní	254
I-II	264. Rozbor květů a květenství lísky obecné	255
I-II	265. Rozbor květů a květenství vrby jívy	255
I-II	266. Rozbor stavby květu sněženky	256
I-II	267. Rozbor stavby květenství kosatce žlutého	256
I-II	268. Rozbor stavby květenství mečíku	258
I-II	269. Rozbor květu a květenství žita setého	258
Plod (<i>H. Stříhavková a prom. biol. O. Richtr</i>)	258	
II	Stavba suchých plodů	259
I-II	270. Rozbor stavby měchýřku čemeřice	259
I-II	271. Rozbor stavby lusku hrachu setého	259
I-II	272. Rozbor stavby šešule hořčice rolní	259
I-II	273. Rozbor stavby šešulky kokošky pastuši tobolky	259
I-II	274. Rozbor stavby struktu ředkve ohnice	260
I-II	275. Rozbor stavby tobolky violky macešky	260
I-II	276. Rozbor souplodí nažek jahodníku	260
I-II	277. Rozbor plodenství slunečnice roční	260
I-II	278. Rozbor stavby oříšku lísky obecné	262
	Stavba dužnatých plodů	262
I-II	279. Rozbor stavby malvice jabloně	262
I-II	280. Rozbor stavby bobule rajče	262
I-II	281. Rozbor stavby peckovice švestky	262

C. ZÁVĚREČNÁ ČÁST

Multiplikáty (<i>prom. biol. V. Toběrná</i>)	263	
I-II	282. Skleněné multiplikáty se sušeným rostlinným materiálem	263
I-II	283. Montáž multiplikátů v konzervačních tekutinách	263
I-II	284. Montáž multiplikátů na lepence nebo kartónu	264
I-II	285. Výroba modelů z moduritu	264
	286. Zalévání přírodnin do polyesterových pryskyřic	265
	Kalendář sběru rostlin (<i>prom. biol. V. Toběrná</i>)	267
	Seznam a příprava použitých a doporučených látek a roztoků (<i>prom. biol. V. Toběrná</i>)	272
	Literatura	278
	Rejstřík	282